

قوانین و مقررات تاریخ شفاهی

راضیه فرشید

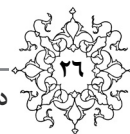
چکیده:

یکی از مباحث اساسی در مورد تاریخ معاصر، بیان و بررسی خاطرات، نظرات و دیدگاه‌های افراد حاضر در صحنه‌های مهم تاریخی در قالب پروژه‌های «تاریخ شفاهی است». مقوله‌ای که غفلت از آن می‌تواند باعث از دست رفتن فرصت‌های بسیار ذی‌قیمتی شود، چرا که طبیعتاً گذر زمان و کهنوت سن حاضران در صحنه‌های مهم تاریخ معاصر، غبار نسیان و فراموشی بر خاطرات دیرین خواهد نشانید و این به معنای از دست رفتن فرصت‌هایی است که جایگزین ندارند؛ اتفاقی که متأسفانه کم رخ نداده است. در این مقاله به تعریف تاریخ شفاهی می‌پردازیم و تاریخچه آن را مورد بررسی قرار می‌دهیم و مباحثی مانند انجمن تاریخ شفاهی، مبانی و معیارهای تاریخ شفاهی، اصول و استانداردها، انجمن تاریخ شفاهی، اهمیت تاریخ شفاهی، کپی‌رایت، انتقال کپی‌رایت در تاریخ شفاهی، حق نشر، قوانین و مقررات، حق مالکیت منابع تاریخ شفاهی را مورد بررسی قرار می‌دهیم در انتها نیز به جمع‌بندی خواهیم پرداخت.

کلیدواژه‌ها:

تاریخ شفاهی؛ قوانین و مقررات؛ کپی‌رایت؛ حق نشر.

تاریخ شفاهی، دوفصلنامه؛ سال سوم، شماره اول، شماره پیاپی ۵، بهار و تابستان ۱۳۹۶، صص

قوانین و مقررات تاریخ شفاهی

راضیه فرشید^۱

مقدمه:

تاریخ شفاهی از زمان‌های دور مورد استفاده قرار می‌گرفت و همواره افراد، اطلاعات را سینه‌به‌سینه و نسل‌به‌نسل انتقال می‌دادند. قبل از اینکه خطی اختراع شود یا حتی کاغذی اختراع شود، افراد اطلاعات و تجربیات خود را به صورت شفاهی به نسل‌های بعدی انتقال می‌دادند. از همان زمان تاکنون این شیوه برای ثبت تجارب و اطلاعات استفاده می‌شود. امروزه از تاریخ شفاهی به صورت مکمل و برای پرکردن خلاءهای تاریخی اسناد مکتوب استفاده می‌شود. در این شیوه مراحل وجود دارد که در ادامه به آن‌ها ذکر می‌شود.

تاریخچه:

در آغاز قرن بیستم تی‌فیش آن‌وین و جین کابدن آن‌وین، تاریخ شفاهی را به کار گرفتند. شیوه کار آن‌ها به این طریق بود که در روزنامه‌ها، آگهی چاپ می‌کردند و از افرادی که تجربیات تلخی از سیاست‌های خاص دولت داشتند می‌خواستند که اطلاعات‌شان را به صورت شفاهی یا کتبی ارائه بدهند مثلاً کسانی را که دولت بدون پرداخت هیچ وجهی از اراضی خود بیرون می‌راند (نیک‌نفس، ۱۳۸۳). در قالب شیوه امروزی، تاریخ شفاهی برای نخستین بار در سال ۱۹۴۸ در دانشگاه کلمبیا بنیان نهاده شد. با تشکیل انجمن تاریخ شفاهی در سال ۱۹۶۶م. و نیز بنای بخش تاریخ شفاهی دانشگاه هاروارد در سال ۱۹۶۷م. موضوع تاریخ شفاهی گسترش بیشتری یافت و در قالب مبحثی جدی در محفل‌های پژوهشی و تاریخی جهان شناخته شد و مورد پذیرش واقع گردید.

1. Razieh.farshid@gmail.com

در پراگ^۱ در زمستان سال ۱۳۶۴ خورشیدی (۱۹۹۵ م.)، فعالیت‌هایی در گردآوری و تنظیم و بررسی ۸۰۰ جلد از اسناد و نشریات در ۴۰۰ هزار صفحه مرتبط با موضوع‌های مهم مطروحه در روایت‌های مجموعه تاریخ شفاهی انجام پذیرفت و فعالیت‌های انجمن در حوزه تاریخ شفاهی بازتاب بین‌المللی داشته است و در عرصه آکادمیک هم مطالعات تاریخ شفاهی از سوی چندین دانشگاه معتبر جهان آغاز شده است.

تاریخ شفاهی

تعریف تاریخ شفاهی در دایره‌المعارف اکسفورد به این‌گونه تعریف شده است: «جمع‌آوری و بررسی اطلاعات تاریخی با استفاده از نوارهای ضبط‌شده از مصاحبه با مردم و داشتن دانش شخصی از وقایع گذشته است».

تعریف تاریخ شفاهی در دایره‌المعارف کمبریج به این‌گونه است: «اطلاعات مربوط به یک رویداد تاریخی و یا دوره‌ای است که توسط افرادی که آن را تجربه کرده‌اند به شما گفته می‌شود». تعریف تاریخ شفاهی در دایره‌المعارف مک‌میلان به این‌گونه است: «مجموعه‌ای از مصاحبه‌های ضبط‌شده با مردم در مورد گذشته».

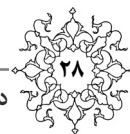
تاریخ شفاهی یک مجموعه از اطلاعات تاریخی درباره افراد، خانواده‌ها، حوادث مهم یا زندگی روزمره است که با به‌کارگیری نوارهای شنیداری-دیداری یا رونوشتی از مصاحبه‌ها برنامه‌ریزی شده می‌باشد. این مصاحبه‌ها با افرادی است که در آن رویدادها شریک بوده‌اند یا آن رویداد را مشاهده کرده‌اند یا حوادث گذشته‌ای که با گوش شنیده‌اند را برای نسل‌های آینده نگه‌داری کرده‌اند.

تاریخ شفاهی مجموعه نظام‌مند از شواهد زندگی افراد در مورد تجارب زندگی‌شان است. تاریخ شفاهی فولکور، شایعات بی‌اساس نیست. تلاش مورخ تاریخ شفاهی برای تأیید گفته‌هایشان و تحلیل آن‌ها و مکان دقیق آن رویداد در متن‌های تاریخی است. مورخ تاریخ شفاهی همچنین نگران ذخیره گفته‌های پیشینیان برای استفاده نسل حاضر و آیندگان می‌باشند. تاریخ شفاهی یکی از شیوه‌های پژوهش در تاریخ است که به شرح و شناسایی وقایع، رویدادها و حوادث تاریخی بر اساس دیدگاه‌ها، شنیده‌ها و عملکرد شاهدان، ناظران و فعالان آن ماجراها می‌پردازد.

سند شفاهی بهترین نوع منبع شکل‌گرفته در میان تمام منابع است زیرا که این منابع یکی از راه‌های اصلی انتقال «معرفت» گذشته جوامع بی‌سواد و کم‌سواد بوده است (نورائی، ۱۳۸۲).

تاریخ شفاهی یکی از روش‌های درک تاریخ است. نوعی شیوه جمع‌آوری و آماده‌سازی اطلاعات تاریخی است که از طریق ضبط مصاحبه با شرکت‌کنندگان در رویدادهای تاریخی به دست می‌آید و قدیمی‌ترین نوع تاریخ است که مربوط به پیش از دوره آغاز اختراع الفبا و ثبت تاریخ می‌باشد و هم یکی از جدیدترین انواع آن است که از دهه ۱۹۴۰ م. با ضبط مطالب بر روی نوار آغاز شد (نیک‌نفس، ۱۳۸۳).

1. Prague

تاریخ شفاهی مبتنی است بر مصاحبه رو در رو با تاریخ‌سازان، مصاحبه پژوهشگر تاریخ با نقش‌آفرینان تاریخ در مورد تجربیات خاصی که دارند. بهره‌جستن از روایات شفاهی به‌عنوان یک منبع تاریخی امری همیشگی در تاریخ‌نگاری هر ملتی است (نیک‌نفس، ۱۳۸۳).

در به‌کارگیری شیوه تولید اسناد شفاهی و تاریخ شفاهی جدید سعی بر آن است که گواهی ناقل روایت خبر، بی‌واسطه مشاهده‌های خود را از رخدادها، جریان‌ها و احساسات پیرامونی آن ارائه دهد (نورائی، ۱۳۸۲).

تاریخ شفاهی روشی از جمع‌آوری اسناد تاریخی است که با استفاده از مصاحبه با بازماندگان از زمان زندگی‌شان به بررسی می‌پردازد. تاریخ شفاهی اغلب در مورد موضوعاتی است که به‌ندرت در اسناد نوشته شده است، و با اینکار، به پرکردن شکاف‌هایی از مدارکی که اسناد اولیه تاریخی را تشکیل می‌دهند، می‌پردازد (کیاکوپا^۱، ۸۹۹۱).

تاریخ شفاهی در دوران معاصر

«تاریخ شفاهی در حال تبدیل شدن محرک‌های بین‌المللی در تحقیقات تاریخی است. تاریخ شفاهی در کشورهای مختلف به سوی مجموعه‌شدن و انتشار مصاحبه‌ها به روش‌های نو می‌باشد. به هر حال همچنین باید یادآور شد که راه‌هایی بسیاری در ثبت تاریخ شفاهی وجود دارد. تاریخ شفاهی معاصر شامل ضبط کردن یا آوانویسی شواهدی از حوادث تاریخی است. خیلی از انسان‌شناسان شروع به جمع‌آوری اسنادی (در ابتدا از زبان عامیانه امریکایی‌های بومی به‌صورت خاص) در سیلندرهایی فونوگراف در آخر دههٔ قرن ۱۹ کرده‌اند» (دانشنامه کلمبیا، ۲۰۱۳).

انجمن تاریخ شفاهی

انجمن تاریخ شفاهی شرایطی جهت جمع‌آوری افراد علاقه‌مند به تاریخ شفاهی و حمایت حرفه‌ای از آن‌ها و از محیط‌های دانشگاهی و محیطی مناسب برای اشتراک‌گذاری اطلاعات جست‌وجو شده را فراهم می‌کند (انجمن تاریخ شفاهی، ۲۰۱۳).

ایرانیان و تاریخ شفاهی

فعالیت ایرانیان در حوزه تاریخ شفاهی پس از سقوط رژیم سلطنتی و در نخستین سال‌های پس از انقلاب اسلامی، آغاز گردیده است. انجمن بین‌المللی تاریخ شفاهی (International Oral History Association) که فعالیت‌های بین‌المللی تاریخ شفاهی را دنبال می‌کند، در بولتن این انجمن از جمله مطالبی درباره کشورهای دیگری که در عرصه تاریخ شفاهی فعال شده‌اند، درج می‌نماید. در بولتن سال ۲۰۰۲ این انجمن، شرح زیر درباره فعالیت‌های ایرانیان در زمینه تاریخ شفاهی چاپ شده است:

1. Keakopa

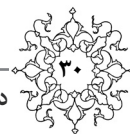
«از دهه ۱۹۷۰م. به این سو، واژه Oral History در ادبیات ایران تحت نام تاریخ شفاهی به کار گرفته شده است. طرح‌های تاریخ شفاهی که از سوی ایرانیان در طول دو دهه اخیر به اجرا درآمده، عمدتاً از سوی پژوهشگران ایرانی در خارج از ایران بوده است. یک طرح تاریخ شفاهی به مدیریت حبیب لاجوردی در فاصله سال‌های ۱۹۸۲ تا ۱۹۸۸ در ایالات متحده آمریکا به اجرا درآمد. در این طرح، خاطرات سیاسی گروهی از شخصیت‌هایی که عمدتاً در نظام پیشین ایران در مشاغل بالا و حساس کشور مسئولیت‌هایی را عهده‌دار بودند، روی نوار ضبط صوت گردآوری شده است. در دهه ۱۹۸۰، طرح تاریخ شفاهی دیگری در ایالات متحده آمریکا به مدیریت مهناز افخمی در حوزه تاریخ شفاهی زنان اجرا شده است. در سال ۱۹۸۸، مرکز تاریخ شفاهی یهودیان ایران به مدیریت هما سرشار در لس‌آنجلس فعالیت خود را آغاز نموده است.

در اروپا، نخستین طرح تاریخ شفاهی به مدیریت حمید احمدی در فاصله سال‌های ۱۹۹۴ تا ۱۹۹۶م. اجرا شد. در این طرح، گردآوری خاطره‌ها به صورت ضبط خاطرات از طریق فیلم ویدیویی انجام گردید به نام «طرح تاریخ شفاهی ویدیویی چپ ایران». گردآوری خاطرات گروهی از شخصیت‌ها و چهره‌های چپ ایرانی متعلق به سه نسل که در فاصله سال‌های ۱۹۲۹ تا ۱۹۹۰ در بیست حزب و سازمان فعال بوده‌اند. حمید احمدی این طرح و متدلوژی تحقیق خود را در سال ۱۹۹۶ در نهمین کنفرانس بین‌المللی مورخ تاریخ شفاهی که در دانشگاه گوتنبرگ (سوئد) تشکیل گردیده بود، معرفی نموده است.

در داخل ایران، طرح تاریخ شفاهی دولتی از سوی «دفتر ادبیات انقلاب اسلامی» در فاصله سال‌های ۱۹۹۳ تا ۱۹۹۹ به اجرا درآمد. این طرح تاریخ شفاهی، تمرکز خود را عمدتاً به گردآوری خاطرات گروهی از فعالان سیاسی اسلامی که در سال‌های ۱۹۶۳ تا ۱۹۷۹ فعالیت داشته‌اند، اختصاص داده است.

اگر چه فعالیت چند تن از پژوهشگران ایرانی در طول دو دهه اخیر در اجرای این طرح‌های تاریخ شفاهی ارزش ویژه خود را داشته است ولی هنوز این طرح‌ها به معنای تاریخ شفاهی ایران نبوده است. در کشور ایران هم، امکان تأسیس یک نهاد مستقل تاریخ شفاهی فراهم نیست. علت آن ناشی از شرایط سیاسی-اجتماعی حاکم بر این کشور است که در عمل، ایجاد چنین نهاد و شکل‌گیری آرشیو ملی تاریخ شفاهی را در داخل کشور ناممکن ساخته است.

بنابر محدودیت موجود در داخل ایران برای ایجاد یک نهاد و فعالیت مستقل برای اجرای «برنامه تاریخ شفاهی ایران»، این گام از سوی حمید احمدی عضو جامعه بین‌المللی مورخ تاریخ شفاهی در خارج از ایران برداشته شده است. او در سال ۲۰۰۰، انجمن مطالعات تاریخ شفاهی ایران را در برلین به‌عنوان یک نهاد پژوهشی مستقل و غیرانتفاعی و غیردولتی، پایه‌گذاری کرد. هدف عمده این انجمن، گردآوری خاطرات شخصیت‌ها و چهره‌ها و فعالان گروه‌های مختلف

سیاسی و اجتماعی ایرانی برای شکل‌گیری و تدوین آرشیو ملی تاریخ شفاهی ایران (زندگی‌نامه- تاریخ از دهه ۱۳۰۰ خورشیدی و گفتگوها با فیلم ویدئویی و تدوین این آرشیو به شکل برخط) است. این انجمن تلاش دارد تا یادمانده‌هایی ارزشمند از چند نسل پیشین را به‌عنوان حافظه جمعی تاریخی برای نسل امروز و آیندگان محفوظ نگاه دارد» (تاریخ شفاهی ایرانیان، ۲۰۱۳).

«انجمن تاریخ شفاهی Oral History Association» در کالج دیکینسون است که در سال ۱۹۶۶ تأسیس شده، در پی گردآوردن همه کسانی است که به تاریخ شفاهی به‌عنوان راهی برای جمع‌آوری و ترجمان شفاهی خاطرات انسان، در جهت تقویت دانش و شأن انسان علاقه‌مند هستند. انجمن تاریخ شفاهی (OHA) از طریق عضویت بین‌المللی به مخاطبین فراوان و متنوعی خدمات ارائه می‌دهد. مورخان، کتابداران و آرشیوکارهای محلی، دانشجویان، روزنامه‌نگاران، معلمان و استادان دانشگاه از طریق فضاهای زیادی که این انجمن فراهم می‌آورد، می‌توانند از راهنمایی‌های فنی و شرایط دانشگاهی برای تحقیقات مشترک استفاده کنند.

انجمن تاریخ شفاهی علاوه بر این، برای تقویت ارتباط میان اعضای خود، معیارهای برتر مجموعه‌سازی، حفاظت و نگهداری، انتشار و استفاده از مدرک شفاهی را تشویق می‌کند. انجمن تاریخ شفاهی برای راهنمایی و هدایت علاقه‌مندان به اسناد شفاهی، مجموعه‌ای از اهداف و دستورالعمل‌ها و معیارهای ارزیابی مصاحبه‌های تاریخ شفاهی را تهیه کرده است.

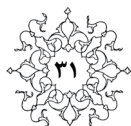
این انجمن، همچنین از طریق اعطای جایزه، موفقیت‌های برجسته حوزه تاریخ شفاهی را شناسایی می‌کند و به کسانی که تاریخ شفاهی را به چاپ رسانده و یا محصولات و آموزش‌ها و پروژه‌های تاریخ شفاهی را با کمک ابزار غیرکاغذی منتشر کنند، جوایزی اعطا می‌نماید» (سایت تاریخ شفاهی، ۲۰۱۳).

مبانی و معیارهای انجمن جهانی تاریخ شفاهی

انجمن جهانی تاریخ شفاهی به‌منظور ارتقای تاریخ شفاهی، مصاحبه با دست‌اندرکاران حوادث گذشته را، به‌عنوان شیوه‌ای برای جمع‌آوری و نگاه‌داری اطلاعات تاریخی دانسته و آن مصاحبه‌ها را ضبط می‌کند. انجمن، تولیدکنندگان تاریخ شفاهی و استفاده‌کنندگان از آن را، به تشخیص مبانی، قوانین، معیارهای فنی، تعهد در قبال عموم و نگهداری مواد اصیل، مفید و قابل اعتماد تشویق می‌کند؛ مردم و سازمان‌های مسئول، مصاحبه‌های تاریخ شفاهی را به‌منظورهای گوناگون رهبری می‌کنند (حسن‌آبادی، ۱۳۸۳).

اصول و استانداردهای انجمن تاریخ شفاهی

انجمن تاریخ شفاهی، مَبَلِّغ تاریخ شفاهی به‌عنوان روشی برای جمع‌آوری و نگاه‌داری اطلاعات

تاریخی از طریق ضبط مصاحبه با افراد دربارهٔ حوادث گذشته و روش زندگی مردم است. این انجمن، تولیدکنندگان و کاربران منابع تاریخ شفاهی را به رعایت اصول، حقوق، استانداردهای فنی و تعهدات خویش برای تولید و نگهداری اطلاعات معتبر، مفید و قابل استناد تشویق می‌کند. این تعهدات، به مصاحبه‌شونده، مردم و همچنین تعهدات دوطرفه میان سازمان‌های حامی طرح‌های تاریخ شفاهی و مصاحبه‌گران باز می‌گردد.

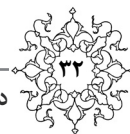
مجریان طرح‌های تاریخ شفاهی با میزان وابستگی به مؤسسات و افراد، به انجام مصاحبه‌های تاریخ شفاهی می‌پردازند و هدف‌های مختلفی را از این رهگذر دنبال می‌کنند. برخی به دنبال تولید اسناد آرشیوی هستند و بعضی در پی تهیهٔ منابع پژوهشی برای محققان، مؤسسات و جوامع مختلف. شماری دیگر هم قصد دارند منابع به‌دست آمده را به‌صورت کتاب یا در رسانه‌ها منتشر نمایند. این اصول و استانداردها، چارچوبی برای فعالیت‌های حرفه‌ای تاریخ شفاهی فراهم می‌کنند که نحوه کاربردشان براساس ویژگی‌ها و طبیعت طرح‌های تاریخ شفاهی متفاوت است. صرف‌نظر از هدف مصاحبه‌ها، تاریخ شفاهی باید بر اساس پژوهشی منتقدانه و با توجه به رعایت مسئولیت اجتماعی و شناخت از سرشت تعاملی و سلیقه‌ای تاریخ شفاهی صورت بگیرد (سامر، ۱۳۹۲).

دلیل اهمیت تاریخ شفاهی

دلیل اهمیت تاریخ شفاهی این است که در سطوح متعددی تازگی دارد؛ نه تنها نوع غیرمعمولی از شواهد را می‌شناساند منابع مختلفی را نیز می‌گشاید و بخش‌های مختلف (در غیر این صورت غالباً مخفی) حوزهٔ تاریخی را دسترس‌پذیر می‌سازد و غالباً زوایای جدیدی از تفسیر را مطرح می‌کند همانند بسیاری دیگر از ابداعات تاریخ‌نگاری، تاریخ شفاهی در نتیجه پیشرفت‌های فنی به‌ویژه میکروفن و ضبط‌صوت، اهمیت یافت. این وسایل بالنسبه برای پژوهشگر، مصاحبه با منبع خبر را میسر ساختند (استنورد، ۱۳۸۴، ص ۲۶۶).

برای گردآوری اطلاعات شفاهی برنامه‌ریزی دقیقی لازم است؛ مانند:

۱. اطلاعات تکراری نباشد.
۲. کاملاً مصاحبه باید مورد نیاز جامعهٔ تحقیقاتی باشد و باید شخصیت‌های مناسب انتخاب شوند.
۳. تسلط مصاحبه‌گر بر موضوع مصاحبه، البته با مطالعه مقدماتی و طرح سؤالات دقیق در مراحل مصاحبه، هر طوری که شده باید تمام اطلاعات را بگیرند (نیک‌نفس، ۱۳۸۳).
- برای جمع‌آوری انواع اطلاعات از مصاحبه‌های تاریخ شفاهی برای پرکردن خلاء اطلاعاتی از اسناد نیز استفاده می‌شود.
- پیش از وقوع انقلاب مجلاتی نظیر وحید با تشویق بزرگان به نوشتن خاطراتی از دوران زندگی خود، قدم‌هایی در این مسیر برداشتند اما تا حدودی متفاوت با تاریخ شفاهی است. سازمان

اسناد ملی از سال ۱۳۷۲ رسماً کار خود را شروع و طی ۱۱ سال با سیصد تن از شخصیت‌ها مهم به مصاحبه پرداخته است.

۱. به‌طور کلی در مصاحبه تاریخ‌شفاهی واقعه تاریخی از دیدگاه فردی خاص و بنا به میل و سلیقه او بیان می‌شود.

۲. در مصاحبه تاریخ‌شفاهی، شخص همواره خود را مبرا از نوع عمل خطایی دانسته و اغلب از موضعی مثبت به بازگویی جریان‌ات می‌پردازد.

۳. در مصاحبه تاریخ‌شفاهی گاه تصورات شخصی پا به حیطة تاریخ می‌گذارد؛ به این ترتیب که ذهن قهرمان‌پرور برخی شاخ و برگ اضافی به واقعه‌های تاریخی می‌دهند و رنگ و بوی غیرواقعی به آن‌ها می‌بخشد.

۴. گاه مصاحبه‌شوندگان در عین اینکه انجام مصاحبه را پذیرفته‌اند از بیان برخی مطالب نیز به دلایل متفاوت خودداری می‌کنند.

۵. به‌دلیل سن زیاد، ضعف‌شنوایی و مشکلات جسمی نامناسب برخی شخصیت‌های مصاحبه‌شونده مشکلات عمومی پیش می‌آید یا ممکن است کار ناقص بماند.

۶. مصاحبه‌کننده هم می‌تواند منشا مشکلاتی باشد و همچنان که مصاحبه‌شونده در محتوای مصاحبه نقش اساسی دارد مصاحبه‌کننده نیز با رفتار خود و یا اظهارنظری ناشیانه می‌تواند افکار و احساسات مصاحبه‌شونده را تحت‌تأثیر قرار دهد و از محتوای مصاحبه بکاهد (نیک‌نفس، ۱۳۸۳).

کپی‌رایت

«سند © کپی‌رایت انجمن تاریخ‌شفاهی در سال ۲۰۱۲ است، که آن را جایگزین دو سند قبلی تحت‌عنوان «تاریخ‌شفاهی قانونی و اخلاقی؟» توسط «آلن وارد» (۲۰۰۳) و «تاریخ‌شفاهی جامعه رهنمودهای اخلاقی، و سود حاصل از مشاوره‌های اضافی بر روی کپی‌رایت از «تیم پدفیلد» از آرشیو ملی شد. راب پرکز^۳ و جوانا برنات^۴ به بازنویسی سند با پشتیبانی از اعضای کمیته جامعه تاریخ‌شفاهی پرداختند، به ویژه بٹ توماس و آلن وارد نقش مهمی داشتند.

مالک حق، نسخه‌برداری از تمام اشکال، کپی، دانلود و نقل‌قول به‌شرط اینکه انجمن تاریخ‌شفاهی به‌عنوان منبع اذعان را اجازه می‌دهد» (سایت تاریخ‌شفاهی، ۲۰۱۳).

معنی رضایت و کپی‌رایت چیست؟

1. Allen vard
2. Padfield Team
3. Rob Powers
4. Joanna Bernat

«رضایت آگاهانه بهترین دانشی است که با استفاده از یک توافق ضبط می‌شوند و اغلب به نام «رضایت» یا «فرم تعیین صلاحیت، که باید چهره به چهره در پایان مصاحبه تکمیل و امضا شود و باید نشان داده شود و به مصاحبه‌شونده قبل از هرگونه آغاز ضبط توضیح داده می‌شود.

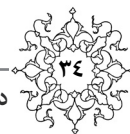
اگر مصاحبه‌شونده به مکان دور نقل مکان کرده باشد، تماس با مصاحبه‌شونده در زمان بعد اتفاق می‌افتد که معمولاً بسیار وقت‌گیر و اغلب غیرممکن است. اگر رضایت آگاهانه به مصاحبه‌کننده داده نشده باشد، مصاحبه نمی‌تواند برای بسیاری از اهداف استفاده شود و ارزش نگاه‌داشتن آن‌ها بسیار کاهش می‌یابد. نیاز به یک توافق‌نامه دارد که باید امضا شده باشد و در برگه اطلاعات پروژه و یا در نامه به رویکرد آن به وضوح اشاره شده باشد.

موافقت‌نامه ضبط همچنین مجموعه‌ای از حقوق و مسئولیت با توجه به مالکیت کپی‌رایت از مصاحبه است. مصاحبه‌گر و مصاحبه‌شونده هر دو کپی‌رایت در ضبط دارند» (سایت تاریخ شفاهی، ۲۰۱۳).

سامر (۱۳۹۲) در کتاب خود برای تاریخ شفاهی چارچوبی را معرفی کرده و آن را این‌گونه بیان می‌کند: «اولین چارچوب حقوقی برای کار تاریخ شفاهی، بر این منطق قانونی استوار است که در خلال مصاحبه تاریخ شفاهی مدرکی به امضا می‌رسد که با اتمام مصاحبه و فرایند ضبط آن، امکان ارجاع قانون حق نشر را فراهم می‌آورد. در خلال فرایند برنامه‌ریزی طرح است که مشخص می‌کند دریافت حق نشر یعنی حق قانونی تکثیر، توزیع، نمایش یا تولید کارهایی که از روی اثر اولیه تهیه می‌شود چگونه باشد و از تولیدکنندگان مصاحبه، چگونگی استفاده از منابع تولید شده به دست می‌آید.

در دانشگاه کلمبیا، از همان روزهای نخستی که مسئله تهیه تاریخ شفاهی مطرح شد، با این منابع به‌عنوان مدارک مشمول قانون حق نشر رفتار می‌کردند. در دانشگاه کلمبیا، برنامه تاریخ شفاهی، مترادف با زندگی‌نامه‌های خودنوشت افراد تلقی می‌شود. زندگی‌نامه‌هایی که مشمول قانون حق نشر نیز می‌شوند. با گذشت زمان، این روال این‌طور پا گرفت که مصاحبه‌گر از راوی می‌خواست تا حق نشر را به مؤسسه‌ای که این برنامه را به اجرا گذاشته، واگذار کند. به این ترتیب، دیگر نیازی به نظارت راوی بر دسترسی به این منابع نبود. راوی و یا مصاحبه‌گر، می‌توانست به‌طور قانونی بر استفاده از حق نشر خود سربازان اصرار بورزد و این حق را با شرط به مؤسسه مجری طرح واگذار نماید. در واقع، طرح تاریخ در کتابخانه کنگره که با هدف جمع‌آوری مصاحبه‌های اینترنتی شکل گرفته بود نیاز به امضای برگه هدای این مصاحبه‌ها به صاحب طرح و اجازه استفاده نامحدود از مصاحبه‌ها را به این مؤسسه می‌داد. این، در حالی بود که حق نشر و امتیازات مربوط به آن، متعلق به راوی و مصاحبه‌گر بود.

در عین حال برگه‌های اهدا به کتابخانه کنگره، اجازه هرگونه استفاده و حتی توزیع مصاحبه‌ها را می‌داد. هر کس که برای استعمال این منابع به کتابخانه کنگره مراجعه می‌کرد، می‌بایست از راوی و مصاحبه‌گر یا وارث آنان، اجازه می‌گرفت که وضعیت دشواری ایجاد می‌کرد. مسئولیت خدمات‌دهی این آثار نیز، در هر شرایطی و با هر محدودیتی که هنگام تکمیل برگه‌های اهدا مشخص می‌شود، برعهده همین مؤسسات است. انتقال حق نشر، مطابق با استانداردهای حقوقی

و اخلاقی یعنی سازمانی که به‌طور حرفه‌ای وظیفه هماهنگی امور ملی را در زمینه تاریخ «سازمان تاریخ شفاهی» شفاهی برعهده دارد، انجام می‌شود. گذشته از این، مؤسسات و سازمان‌هایی که حامی و نگه‌دارنده مجموعه‌های تاریخ شفاهی هستند از مصاحبه‌هایی که فاقد حقوق قانونی روشنی برای بهره‌برداری هستند و قانوناً معلوم نیست که چگونه باید آن‌ها را به محققان ارائه داد، خودداری می‌کنند. این احتمال هست که در موارد بسیار انگشت‌شمار این مشکلات نادیده انگاشته شود (مثل راوی برجسته‌ای که برحفظ حق معنوی اثر اصرار می‌ورزد و از حقوقدان، می‌خواهد که برای پرکردن برگه اهدا به‌طریقی خاص با سازمان وارد مذاکره شود)، اما بیشتر مصاحبه‌های تاریخ شفاهی در این دسته قرار نمی‌گیرند. تغییر در محتوای برگه اهدا، برای آرشیوگران کار دشواری است و نیازمند اقدام‌های مدیریتی است که در مراحل برنامه‌ریزی طرح، باید به‌دقت موردتوجه قرار گیرد».

انتقال کپی‌رایت در تاریخ شفاهی

یک تغییر و انتقال در صاحب کپی‌رایت است که دارای ۶ قانون از آن است. در تاریخ شفاهی انتقال کپی‌رایت شامل تغییر صاحب کپی‌رایت از نویسنده مصاحبه (مصاحبه‌کننده) به مخزن یا مراکز یا مدخل‌هایی که از مصاحبه‌ها حفاظت خواهند کرد و در یک پایه در دست اقدام، آن را دسترس‌پذیر می‌سازند (سامر، ۲۰۱۵).^۱

حق نشر

- برگه‌های اهدا به کتابخانه کنگره، اجازه هرگونه استفاده و حتی توزیع مصاحبه‌ها را می‌داد. هر کس که برای استعمال این منابع به کتابخانه کنگره مراجعه می‌کرد، می‌بایست از راوی و مصاحبه‌گر یا وارث آنان، اجازه می‌گرفت که وضعیت دشواری ایجاد می‌کرد.
- مسئولیت خدمات‌دهی این آثار نیز، در هر شرایطی و با هر محدودیتی که هنگام تکمیل برگه‌های اهدا مشخص می‌شود، برعهده همین مؤسسات است. انتقال حق نشر، مطابق با استانداردهای حقوقی و اخلاقی یعنی سازمانی که به‌طور حرفه‌ای وظیفه هماهنگی امور ملی را در زمینه تاریخ شفاهی برعهده دارد انجام می‌شود.
- مؤسسات و سازمان‌هایی که حامی و نگه‌دارنده مجموعه‌های تاریخ شفاهی هستند از مصاحبه‌هایی که فاقد حقوق قانونی روشنی برای بهره‌برداری می‌باشند و قانوناً معلوم نیست که چگونه باید آن‌ها را به محققان ارائه داد، خودداری می‌کنند. این احتمال هست که در موارد بسیار انگشت‌شمار این مشکلات نادیده انگاشته شود (مثل راوی برجسته‌ای که برحفظ حق معنوی اثر اصرار می‌ورزد و از حقوقدان می‌خواهد که برای پرکردن برگه اهدا به‌طریقی خاص

1. Sommer

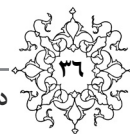
با سازمان وارد مذاکره شود)، اما بیشتر مصاحبه‌های تاریخ شفاهی در این دسته قرار نمی‌گیرند. تغییر در محتوای برگه اهدا، برای آرشیوکاران کار دشواری است و نیازمند اقدام‌های مدیریتی است که در مراحل برنامه‌ریزی طرح، باید به‌دقت مورد توجه قرار گیرد (سامر، ۱۳۹۲).

قوانین و مقررات تاریخ شفاهی

- چارچوب اخلاقی‌ای که انجمن تاریخ شفاهی توصیف می‌کند بر پایه فرضیه‌های زیر است:
- روایانی که برای مصاحبه دعوت می‌شوند، باید به‌صورت منصفانه تمامی ابعاد هر رویداد را منعکس کنند.
 - روایتگر، باید پاسدار داستانی باشد که بازگو می‌کند، هرچند که تفسیر وی از حادثه فرضی با تعبیرهای متداول تفاوت داشته باشد.
 - راوی، باید با رضامندی و طیب خاطر و با داشتن اطلاعات کامل از مصاحبه تاریخ شفاهی در این برنامه شرکت کند. اطلاعات کامل، شامل تعریف جامع از اهداف، وضعیت و توزیع منابع ناشی از طرح می‌شود.
 - مصاحبه‌گر، باید به خوبی آموزش ببیند، چون مصاحبه‌گر اگر برای مصاحبه آماده شده باشد، می‌تواند از مرزهای عادی موضوع فراتر رود و اطلاعات تازه‌ای گرد آورد که تا مدت‌ها ارج و منزلت خود را برای پژوهشگر دارا باشد.
 - مصاحبه‌گر، مراحل آماده‌سازی، روش‌ها و موقعیتی را که مصاحبه در آن انجام می‌شود، به‌طور کامل مستند می‌کند؛ چون فقط با چنین پیشینه‌هایی است که کاربران آینده، امکان داوری درباره محتوای مصاحبه را خواهند داشت.
 - هرگونه پاداش یا توجه ویژه‌ای که به طرح تاریخ شفاهی معطوف می‌شود، لزوماً باید راوی و جامعه‌ای را که وی به نمایندگی از آن مصاحبه کرده، شامل شود.
 - صاحب فرآورده نهایی طرح هر شخص یا مؤسسه‌ای که باشد، بایستی برای نگهداشت مصاحبه، از بالاترین استانداردها پیروی کند و آن را در اختیار دیگران قرار دهد (سامر، ۱۳۹۲).

حق مالکیت منابع تاریخ شفاهی

حق مالکیت مصاحبه‌های تاریخ شفاهی، یکی از دغدغه‌های سازمان‌های دست‌اندرکار است. در این رابطه باید گفت که مصاحبه‌های تاریخ شفاهی به‌لحاظ حقوقی دارای دو وجه است: «سازمان تولیدکننده» که مبدع و مجری برنامه است، و «مصاحبه‌شونده» که مالک و صاحب گفتار خویش است. برای رعایت حق مالکیت مصاحبه‌های تاریخ شفاهی، کاربرگه «پرسش‌نامه چگونگی بهره‌گیری از مصاحبه تاریخ شفاهی» طراحی شده است. این کاربرگه را در اختیار مصاحبه‌شوندگان

قرار داده و از او بخواهید که آن را تکمیل نماید. این کاربرگه دارای ۲ بخش به شرح زیر است. بخش اول: در این بخش یادآوری شده است که هدف سازمان از برگزاری مصاحبه، کمک به پژوهشگران در انجام تحقیقات مستدل و مستند است. در این بخش از پرسش‌نامه، چهار سؤال مطرح شده است:

مجاز یا غیرمجاز بودن:

- استفاده پژوهشگران از متن مصاحبه،
- چاپ و نشر متن مصاحبه،
- انتشار مصاحبه به صورت صوتی و تصویری،
- انتشار مصاحبه از طریق رسانه‌های گروهی.

بخش دوم: در این بخش، از مصاحبه‌شونده خواسته شده است که در صورت لزوم، استفاده از مصاحبه خود را برای مدت معینی محدود کند. در پشت کاربرگه نیز، مقررات سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران در مورد مصاحبه‌های تاریخ‌شفاهی جهت اطلاع مصاحبه‌شونده درج گردیده است. این مقررات عبارتند از:

۱. کلیه مصاحبه‌های ضبط‌شده توسط اداره آرشیو شفاهی مانند دیگر اسناد موجود در سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران تحت‌نظارت و کنترل آرشیوی قرار خواهد گرفت و به‌منظور بهره‌برداری، آماده‌سازی خواهد شد.

۲. مجوز استفاده از مصاحبه‌های آرشیو شفاهی، مطابق با این کاربرگه، توسط شخص مصاحبه‌شونده تکمیل و به سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران اعلام می‌گردد.

۳. انتشار مصاحبه در صورتی که مصاحبه‌شونده خواهان آن باشد، با توافق کتبی سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران صورت می‌گیرد.

در صورت فقدان مصاحبه‌شونده، کلیه حقوق فوق به سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران منتقل خواهد شد، مگر در مواردی که مراتب قبلاً به موافقت دو طرف رسیده باشد.

لازم است که شرایطی در این پرسش‌نامه که از سوی مصاحبه‌شونده اعلام شده، کاملاً از سوی سازمان رعایت گردد.

در فضائی که مصاحبه‌شوندگان اغلب با طیب‌خاطر و بدون هیچ چشمداشتی، پذیرای این برنامه‌ها می‌شوند و اندوخته‌های خود را به رایگان در اختیار می‌گذارند، آرشیو موظف است که خواسته آن‌ها را در مورد چگونگی استفاده از مصاحبه رعایت نماید. همچنان که حق و حقوق آرشیو ملی نیز باید در مورد منبع تولیدشده حفظ شود.

نخستین و مهم‌ترین مسئله حقوقی مدنظر هماهنگ‌کنندگان طرح، این است که چه کسی

بعد از تولید منابع، آن را مالک خواهد بود؟ اگرچه گفتگو دربارهٔ تملک اسنادی که هنوز تولید نشده، به‌نظر زود هنگام است، اما تعیین سریع صاحب اثر، برای پیگیری فرایند برنامه‌ریزی (طرح) از اهمیت ریشه‌ای برخوردار است. چون که از همان گام نخست پیداست که چه کسی حق نشر مصاحبه‌های تاریخ شفاهی را در دست خواهد داشت؛ منابع فیزیکی را نگه می‌دارد یا دسترسی به مصاحبه را نظارت خواهد کرد.

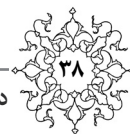
از آنجا که مصاحبهٔ تاریخ شفاهی، مدرکی برخوردار از حق نشر است، از لحظه‌ای که مصاحبه به اتمام می‌رسد، مصاحبه‌گر، راوی یا هر کس دیگری که صدایش روی نوار باشد، می‌تواند مدعی مالکیت منافع ناشی از این مصاحبه باشد و هر کس دیگری که خواهان بهره‌برداری از مصاحبه باشد، می‌باید از این افراد کسب اجازه کند. به این ترتیب، برای آنکه مصاحبه در اختیار محقق یا هر علاقه‌مند دیگری قرارگیرد، مصاحبه‌گر و راوی، باید فرم قانونی و فرم انتشار مصاحبه را درست در پایان آن امضا کنند تا هرگونه امتیازی را سراسر است به طرح منتقل نمایند (نیک‌نفس و دیگران، ۲۰۱۳).

فرم یا برگهٔ اهدا، حق نشر را به کسی برمی‌گرداند که به‌عنوان صاحب مصاحبه تعیین شده است. همیشه به یاد داشته باشید که راوی و مصاحبه‌گر، درست بعد از مصاحبه باید فرم اهدا را امضا کنند (سامر، ۱۳۹۲).

کپی‌رایت برای مورخان تاریخ شفاهی

همه پروژه‌های تاریخ شفاهی، مصاحبه‌ها، پژوهشگران، و متولیان در آرشیو، موزه‌ها و کتابخانه نگهدارنده منابع تاریخ شفاهی، نیازمند اقتدار برای استفاده از آن مواد است، در غیر این صورت آن‌ها ممکن است قادر به توجیه زمان و تلاش موردنیاز برای حفاظت از، اسناد و ذخیره‌سازی باشند. بنابراین مصاحبه‌کنندگان و افراد مانند جوامع و یا موزه‌ها باید از مصاحبه‌شوندگان درخواست کنند که تکالیف کتبی از کپی‌رایت و دیگر حقوق را ارائه کنند و رضایت خود را برای استفاده و دسترسی، با تکمیل و امضای توافقنامه ضبط اعلام سازند.

هدف از این فرم این است که: فعال کردن مشاوره معمول از مصاحبه‌ها برای انتخاب مکان، موضوع برای همه مصاحبه‌شوندگان تحمیل شده است و به فعال کردن بخش‌هایی از مصاحبه ضبط‌شده یا گلچینی از رونوشتی که در نشریه‌ها، برنامه‌ها، نمایشگاه‌ها و یا در اینترنت مورد استفاده قرار می‌گیرد و برای ضبط در نوشته‌ای که در دسترس یا مورد استفاده است که مصاحبه‌شونده ممکن است مایل به ایجاد آن باشد (سامر، ۱۳۹۲).

طریقه کپی کردن از اسناد تاریخ شفاهی تولیدشده

منابع تولیدشده (صوتی و تصویری) مصاحبه باید تکثیر شده و کاست اصلی یا مادر را پس از ثبت مشخصات لازم بر روی آن، در مخزن بایگانی کرد. اگر مصاحبه بر روی کاست صوتی ضبط شده است، حداقل باید یک نسخه از کاست اصلی تکثیر کرد. در صورت ضبط رقمی پرونده بر روی حافظه کامپیوتر ذخیره شده و دو نسخه پشتیبان از آن تهیه می‌گردد. اطلاعاتی که بر روی کاست مصاحبه باید درج نمود، عبارت است از: شماره ثبت مصاحبه، نام و نام خانوادگی مصاحبه‌شونده، شماره جلسه، حرف «م» به نشانه اصلی بودن (Master) نوار و تاریخ انجام مصاحبه. سایر منابع حاصل از مصاحبه شامل: عکس، فیلم و متن نیز تابع همین اصل است (نیک‌نفس و دیگران، ۲۰۱۳).

مدیریت طرح اداره کردن برگه‌ها، نامه‌ها و گزارش‌هایی که در خلال طرح تاریخ شفاهی تولید می‌شود، برعهده هماهنگ‌کنندگان طرح است. شاید یکی از مهم‌ترین کاغذهایی که در طرح تاریخ شفاهی مطرح است، برگه اهدا یا انتشار قانونی مصاحبه باشد. این برگه، دست آرشیو نگه‌دارنده مصاحبه را در زمینه بهره‌برداری و انتشار منابع تاریخ شفاهی باز می‌گذارد. اگر برگه انتشار امضاشده‌ای از مصاحبه باشد، حق نشر مصاحبه به طرح منتقل می‌شود و گرنه دسترسی عمومی به این مصاحبه زمانی امکان‌پذیر خواهد بود که راویان یا مصاحبه‌گران یا وارثان آنان، با درخواست دسترسی به این منابع موافقت کرده باشند. اما این روش برای دسترسی به منابع، هرگز عملی نخواهد شد و با دشواری‌های بسیاری همراه است (سامر، ۱۳۹۲).

بایدها و نبایدها

مجتبی رحماندوست در مقاله‌اش بایدها و نبایدها را به دو دسته بایدها و نبایدهای مربوط به منبع اصلی و بایدها و نبایدهای مربوط به منبع کمکی دسته‌بندی می‌کند.

۱. بایدها و نبایدهای مربوط به منبع اصلی مرتبط به مصاحبه‌شونده می‌باشد که در برگیرنده موارد زیر است.

- انتخاب بهترین و مرتبط‌ترین شخصیت اصلی، برای مصاحبه است.
- دادن آزادی عمل به مصاحبه‌شونده؛ بهترین حالت این است که گوینده تنها در مسیر مطلوب سخن بگوید و از موضوع اصلی خارج نشود.
- احساس امنیت سیاسی اجتماعی؛ مصاحبه‌شونده نباید خودسانسوری کند.
- مصاحبه‌شونده و تمایل او به نگفتن؛ بعضاً مصاحبه‌شونده به هر دلیلی مایل به بازگویی بعضی از خاطرات خود نیست.

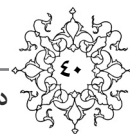

۲. بایدها و نبایدهای مربوط به منبع کمکی

- عوامل مربوط به مکان؛ مرتبط بودن مکان و حس برانگیز بودن آن نقش بسیار زیادی در یادآوری حوادث و وقایع یاری‌دهنده دارد و جزئیات بیشتری را برای او تداعی می‌کند.
- عوامل مربوط به زمان؛ بازسازی زمان حادثه تاریخی و مصاحبه با شخصیت اصلی در شرایط زمانی مرتبط، از عوامل کمکی حس برانگیز در مصاحبه است.
- عوامل مربوط به آدم.
- عوامل مربوط به اشیا (رحماندوست، ۱۳۸۶).

مسئولیت در قبال جامعه و کار تاریخ شفاهی

۱. مورخان تاریخ شفاهی، باید بهترین استانداردها را در انجام کار رعایت کنند و اصول و استانداردهای مؤسسه‌ای را که سرپرستی طرح بر عهده اوست، محترم بشمارند.
۲. در تأیید اهمیت تاریخ شفاهی برای درک گذشته و هزینه و تلاش جهت انجام آن، مصاحبه‌گر و مصاحبه‌شونده باید اطلاعات بی‌طرفی را از ارزش ماندگار اطلاعات ثبت کنند و در اختیار قرار دهند.
۳. مصاحبه‌شونده، باید براساس ارتباط با موضوع موردنظر و تجربیاتش در این زمینه، برگزیده شود.
۴. مصاحبه‌گر باید توانائی انجام مصاحبه و توانائی و دانش حرفه‌ای درباره موضوع داشته باشد.
۵. صرف‌نظر از علایق طرح مصاحبه‌گر باید برای پژوهشی گسترده و فراتر از آن چه در طرح برای وی تعریف شده تلاش کند تا مطالبی فراهم نماید که منافع همه کاربران بالقوه در آن منظور شده باشد.
۶. مصاحبه‌گر باید مصاحبه‌ای پرمحتوا با پژوهشی چالشی و درخور فهم تدارک ببیند. این مصاحبه، براساس زمینه اطلاعات کسی که مورد مصاحبه قرار می‌گیرد، انجام می‌شود. تحقیق در این باره باید به‌دقت صورت گیرد تا مدارک و منابع دیگری در زمینه موضوعی که مصاحبه‌شونده می‌خواهد در موردش صحبت کند، جمع‌آوری شود.
۷. مصاحبه‌گر باید تلاش کند تا با استفاده از بهترین تجهیزات ضبط، بهترین صدا و در صورت امکان، بهترین تصویر را از مصاحبه‌شونده ضبط کند. همچنین باید مستندات تاریخی مصاحبه‌شونده را شامل عکس، منابع چاپی، نوارهای ضبط صوت، جمع‌آوری نماید.
۸. مصاحبه‌گر باید روش‌های انجام کار را برای انجام طرح تاریخ شفاهی همانند ثبت وضعیتی که مصاحبه تحت آن شرایط انجام می‌گیرد، به‌طور کامل مستند نماید.
۹. مصاحبه‌گران (در صورت امکان) و مصاحبه‌شوندگان باید مصاحبه‌ها را بازمینی (بازشنوی) و ارزشیابی نمایند. این بند شامل خلاصه‌ها یا متون گفتار نوشته می‌شود.

۱۰. با اجازه مصاحبه‌شونده، مصاحبه‌گر باید مطالب گردآمده از مصاحبه را به آرشیوی بسپارد تا در نگه‌داری آن و احیاناً در دسترس محققان گذاشتن آن بکوشد. مصاحبه‌گر باید اطلاعات پایه را درباره مصاحبه شامل هدف‌های طرح، مؤسسه حمایت‌کننده از طرح و هزینه انجام طرح، بداند. ترجیحاً قبل از انجام مصاحبه، مصاحبه‌گر با آرشیو اسناد هماهنگ می‌کند تا از رهنمودهای قانونی لازم آگاهی یابد. اگر مصاحبه‌گران مایل هستند مصاحبه‌ها را ابتدا در نزد خود نگه دارند، این مدت باید منطقی باشد تا منابع به موقع در اختیار عموم قرار گیرد.

۱۱. مصاحبه‌گر باید نسبت به جامعه‌ای که در آن به انجام مصاحبه می‌پردازد، حساس باشد. نباید پیش‌فرض‌هایی که در افکار عمومی درباره مصاحبه‌شوندگان صورت می‌گیرد، به نتیجه‌گیری مصاحبه آسیبی بزند. مصاحبه‌گر باید بکوشد مطالب مصاحبه در اختیار کاربران و محققان قرار گیرد.

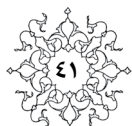
۱۲. بهره‌گیری و نقل‌قول از مصاحبه‌های تاریخ‌شفاهی، باید با دقت نظر فراهم شود. کاربران مسئول هستند استحکام صدای مصاحبه‌شونده را حفظ کنند، به این معنا که حرفی از جانب وی نقل‌قول نکنند که صحت ندارد، یا عبارتی از متن یا گفته‌های وی، جدا از متن سخن مورد استناد قرار دهند.

۱۳. در تمامی نمایشگاه‌ها، برنامه‌های تلویزیونی یا انتشارات، منبع یا منابع تأمین مالی یا حمایت طرح باید ذکر شود.

۱۴. مصاحبه‌گران و مسئولان (برنامه‌های تاریخ‌شفاهی)، باید در نظر داشته باشند که در صورت دریافت جایزه، هدیه یک امتیازی از رهگذر طرح، باید آن را با مصاحبه‌شونده‌ها و جوامعی که مصاحبه در آن‌ها صورت گرفته تقسیم نمایند (سامر، ۱۳۹۲).

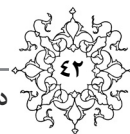
نتیجه‌گیری:

با استفاده از تاریخ‌شفاهی می‌توان خالهای تاریخی را پر کرد و در قسمت‌های دیگر مانند نگه‌داری فرهنگ‌های کهن و قدیمی و فرهنگ‌های عامیانه هم می‌توان استفاده کرد. نکته حایز اهمیت برای تاریخ‌شفاهی آن است با توجه به اهمیت تاریخ‌شفاهی و استفاده از آن در اسناد تاریخی باید قوانین و مقررات آن نیز مانند دیگر کشورها چاپ شود و تمامی تاریخ‌شفاهی‌کاران از آن به‌عنوان الگو در کارشان استفاده نمایند. این قوانین و مقررات باید به‌صورت یک استاندارد چاپ شود و سرلوحه کار انجام گیرد که این عمل خود سبب ایجاد یکدستی در اسناد تاریخ‌شفاهی به وجود آمده می‌شود.

منابع:

- استنفورد، مایکل (۱۳۸۴). *درآمدی بر تاریخ پژوهی*. مترجم: مسعود صادقی. تهران: دانشگاه امام صادق و سمت.
- توکلی، احمد (۱۳۸۴). *هنر مصاحبه کردن*. علوم اجتماعی. رسانه. شماره ۶۱.
- حسن آبادی، ابوالفضل (۱۳۸۳). *معیارهای جهانی تاریخ شفاهی*. فصلنامه گنجینه اسناد. ۱۴(۳).
- حسن آبادی، ابوالفضل (۱۳۸۴). *راهنمای انجام تاریخ شفاهی*. تهران: کتاب ماه تاریخ و جغرافیا.
- سامر، باربارا دبلیو (۱۳۹۲). *راهنمای تاریخ شفاهی*. مترجم: رضا مهاجر. تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.
- سبزی پور، مجید؛ فدایی، غلامرضا (۱۳۸۷). *جایگاه تاریخ شفاهی در مدیریت یادمانه (آرشیو)*. مجله کتابداری. س ۴۲، ش ۴۸.
- شارق، سیما (۱۳۸۸). *آینده آرشیو و تحقیقات تاریخی*. فصلنامه گنجینه اسناد. ۱۹(۴).
- شجاعی، محمدحسین (۱۳۸۴). *مستندسازی تاریخ شفاهی، تجربه آرشیو ملی مالزی*. فصلنامه گنجینه اسناد ۱۵(۳).
- شهرام نیا، امیرمسعود؛ یراقی اصفهانی، سعیده (۱۳۸۷). *مقدمه‌ای بر استانداردهای مصاحبه تاریخ شفاهی (در سازمان و کتابخانه ملی ایران)*. فصلنامه گنجینه اسناد. ،
- صالحی فشمی، پیمان (۱۳۸۵). *شیوه فهرست‌نویسی رده‌بندی و آماده‌سازی منابع تاریخ شفاهی*. فصلنامه گنجینه اسناد ۱۶(۱).
- ضیاظریفی، ابوالحسن (۱۳۸۴). *نقش مصاحبه‌کننده در گردآوری اطلاعات تاریخ شفاهی*. فصلنامه گنجینه اسناد ۱۵(۱).
- نورایی، مرتضی (۱۳۸۵). *درآمدی بر پاره‌های مشکلات نظری و کارکردی تاریخ شفاهی*. فصلنامه گنجینه اسناد ().
- محمدلو، رویا (۱۳۸۴). *آسیب‌های پیاده‌کردن متون مصاحبه‌های تاریخ شفاهی*. فصلنامه گنجینه اسناد ۱۵ (۲).
- نورایی، مرتضی (۱۳۸۲). *مقدمه‌ای بر فلسفه تاریخ شفاهی: فصلنامه گنجینه اسناد ۱۳ (۱)*.
- نورایی، مرتضی (۱۳۸۶). *درآمدی بر ویراستاری در تاریخ شفاهی*. فصلنامه گنجینه اسناد. ش ۶۶.
- نورایی، مرتضی؛ ابوالحسنی ترقی، مهدی (۱۳۸۹). *مقایسه تحلیلی خاطره‌نگاری با تاریخ شفاهی*. فصلنامه گنجینه اسناد. ۲۰ (۴).
- نیک‌نفس، شفیقه (۱۳۷۳). *آشنایی با اداره آرشیو شفاهی*. فصلنامه گنجینه اسناد ۴ (۳).
- نیک‌نفس، شفیقه (۱۳۷۳). *جهانگردی و آرشیو شفاهی مصاحبه با استاد علی اصغر مصطفوی*. فصلنامه گنجینه اسناد. ۴ (۱).

- نیک‌نفس، شفیقه (۱۳۸۴). مهارت‌های مصاحبه تاریخ شفاهی. فصلنامه گنجینه اسناد. ۱۵ (۴).
- نیک‌نفس، شفیقه (۱۳۸۵). شیوه‌نامه تاریخ شفاهی. فصلنامه گنجینه اسناد. ۱۶ (۴).
- نیک‌نفس، شفیقه؛ صالحی فشمی، پیمان؛ محمدلو، رویا؛ آزاده، فهیمه؛ نورایی‌نژاد، فاطمه (۲۰۱۳): شیوه‌نامه تاریخ شفاهی در سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران؛ تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.
- نیک‌نفس، شفیقه (۱۳۸۳). درباره تاریخ شفاهی. فصلنامه گنجینه اسناد. ۱۴ (۳).
- Barbara W. Sommer. 2015 Practicing Oral History in Historical Organizations, Public. Ieft Cost Press. Printed in USA.
- Keakopa, M. (1998). The role of the archivist in the collection and preservation of oral traditions. S.A. Archives Journal, 40, 87-93.
- Is Your Oral History Legal and Ethical?
- www.iohanet.org
- www.historymatters.gmu.edu
- www.ohs.org.uk
- www.oxforddictionaries.com/definition/english/oral-history ? q = oral +history
- www.dictionary.cambridge.org/dictionary/british/oral-history ? q = oral+histor
- www.macmillandictionary.com/dictionary/british/oral-history
- www.iranianoralhistory.de/farsi/bedoune_login/khaneh.html
- www.oralhistory.org
- www.ohs.org.uk/advice/ethical-and-lega

